

ПРОУЧВАНЕ СПАЗВАНЕТО НА МЕРКИТЕ ЗА БЕЗОПАСНОСТ ПРИ СТРОИТЕЛСТВОТО НА ПЪТИЩА ВЪВ ВИСОКОПЛАНИНСКИ РАЙОНИ

инж. Мариана Цекова

докторант ВСУ „Черноризец Храбър“

***Резюме:** Посочено е, че строителството на пътища във високопланински райони е рискова дейност, която може да доведе до трудов травматизъм на работещите. Направено е проучване на 14 пътно строителни фирми от област Смолян за възникналите трудови злополуки през пет годишен период на дейност. Изтъкнати са причините за възникване на трудов травматизъм. Указана е необходимостта от провеждане на обучение по безопасни условия на труд на ръководството и персонала на фирмите за пътно строителство.*

***Ключови думи:** рискови фактори, трудови злополуки, безопасност на труда, строителство на пътища.*

A STUDY ON THE COMPLIANCE WITH SAFETY MEASURES IN ROAD CONSTRUCTION IN HIGH MOUNTAIN AREAS

eng. Mariana Tsekova

PhD student VFU "Chernorizets Hrabar"

***Summary:** It has been stated that the construction of roads in high mountain areas is a risky activity that can lead to work-related injuries to the workers. A study was made of 14 road construction companies from the Smolyan region about the occupational accidents that occurred during a five-year period of activity. The reasons for the occurrence of occupational injuries are highlighted. The need to conduct training on safe working conditions for the management and staff of road construction companies is indicated.*

***Key words:** risk factors, occupational accidents, occupational safety, road construction.*

Строителството на пътища във високопланински райони е рискова дейност, която може да доведе до трудов травматизъм и професионални заболявания на работещите. Очертаващият се основен проблем при трудовите злополуки в процеса на строителството е въвеждането на правилата за безопасност на труда, които работодателите възприемат като административна тежест. В последното десетилетие се наблюдава масов отлив на квалифицирани кадри в строителството към високоразвитите страни от ЕС. Друг проблем е спазването на правилата за безопасност, които често са неразбираеми за служителите и работещите от тези райони, поради ниската квалификация, образование, професионален опит и социален статут [1].

Направеното проучване обхваща 14 фирми от област Смолян, които през периода 2017 г. ÷ 2022 г. – Табл. 1.

Таблица 1

Трудови злополуки при пътно строителство, регион Смолян

Фирми	Рискови фактори	Изкопни дейности Общо, бр	Свлачища Срутища Общо, бр	Падане отвисоко Общо,бр	Взривни работи Общо,бр	Транспортни злополуки Общо, бр
ИСА-2000 ЕООД		12	7	7	3	9
Виастройинженеринг ООД		8	9	5	4	11
Пътно поддръжане - Смолян ЕООД		9	5	4	2	6
Екобулгарстрой ООД		10	4	2	-----	5
Мурджев Транс ЕООД		6	-----	3	1	10
Щеревстрой ООД		5	1	2	-----	6
МИТАС		8	3	3	2	5
БКС ООД		14	4	8	-----	6
Родопа Трейс ЕООД		6	3	-----	-----	8
Артстрой ООД		4	-----	3	1	3
АЙ ПИ ЗЕТ ООД		3	1	6	-----	4
Конгломерат-Строй		9	5	9	2	8
Талант М		5	2	8	2	7
Дюлгер ООД		7	2	4	-----	6

През 2021 г. „Инспекция по труда“ – Смолян извършва 865 проверки на фирми, при които констатира общо 3557 нарушения, като значителната част от тях са свързани по осигуряването на безопасни условия на труд [2].

Проучването на спазването на мерките за безопасност във фирмите, чиято основна дейност е свързана със строителство на пътища в област Смолян, констатира следните причини за възникването на трудови злополуки:

- не е разработена програма за провеждане на обучението по безопасност;
- не са определени конкретно видовете обучения;
- не е провеждано обучение по безопасни условия на труд на длъжностните лица, които провеждат инструктажите;
- липсват писмени данни за проведени инструктажи;
- не са представени писмени инструкции за безопасно използване на работното оборудване;
- не са подготвени инструктажи по безопасни условия на труд при строителството на пътища във високопланински райони;
- не е предоставена на работещите необходимата информация за рисковете на работното място;
- не се отчита възникването на трудови злополуки от ръководството на фирмите, като на потърпевшите работещи се предлага финансова компенсация за това.

Анализът на причините, водещи до възникване на трудов травматизъм показва необходимостта от провеждане на обучение по безопасни условия на труд на ръководството и персонала на фирмите за пътно строителство. Обучението по безопасни условия на труд е една от дейностите, целящи понижаване нивото на рисковете на работното място при строителството на пътища във високопланински райони до определена степен. Това обучение увеличава знанията на работещите по тези проблеми и повишава техните способности.

Обученията по безопасност на труда при работещите в структурата на проучваните пътно строителни фирми от област Смолян са предвидени да предоставят и предават информация за начините на ограничаване на рисковете от трудови злополуки и наранявания, за опазване и осигуряване на безопасността, за ликвидиране на рисковите фактори и рисковете от злополуки.

Това обучение ще помогне на работещите да придобият трудови навици, които

им осигуряват безопасност в процесите на строителството на пътища във високопланински райони. То съдържа тезата, че знанията по безопасни условия на труд способстват за увеличаване на позитивното отношение към безопасна работна среда и възпитаване на съответната култура на безопасно поведение [3].

Изводи:

1. Изготвена е статистика на трудовите злополуки за петгодишен период за пътно строителните фирми.
2. Направен е анализ на причините за възникване на трудов травматизъм на работещите.
3. Анализът показва необходимостта от провеждане на обучение по безопасни условия на труд на ръководството и персонала на фирмите за пътно строителство.

Литература

- [1]. Вестник „Строител“, 2844, 14.11.2019 г. <https://vestnikstroitel.bg/op-na-ksb/216994>.
- [2]. <https://www.dimitrovgrad.bgvesti.net/news/535335/nad-152-hilyadi-leva-sanktsii-nalozhi-inspektsiyata-po-truda-za-minalata-godina>.
- [3]. А. Георгиева. М. Цекова. Изисквания за безопасност при строителството на пътища във високопланински райони. XII Международна научна конференция „Проектиране и строителство на сгради и съоръжения“ 8-10 септември 2022 г., Варна.